

NEDRŽAVLJANI SE MORAJO REGISTRIRATI!

Sovjetska Unija se pomaknila proti Balkanu

NEMCIJA IN ITALIJA BILI O RUSKI NAMERI PROTI ROMUNIJU V NAPREJ OBVEŠČENI. — VAŽNE STRATEGIČNE PRIDOBITVE. — KAJ MISLI BERLIN?

Ruška ultimatumu Romuniji so priznali razmerje že dolgo pričakovali. Vedeli so, da Moskva čaka le ugodnega položaja za svojo potezo. Ko je uvidela, da Nemčija zmaguje hitreje kot je pričakovala, ako sploh je pričakovala nje-zmago, se je najprej požurila s popolno osvojitvijo baltičskih dežel in ko je izvršila to, je prišla Romunija na vrsto.

Važne pridobitve
Ultimatum, ki ga je dobil kralj Karol iz Moskve, najbrž tudi njega ni presenetil. Vedel je, da pride prej ali slej. In haš radi tega se je pred nekaj tedni nagnil k Nemčiji in nad svojo državo proglasil nacistični sistem. Računal je, da če bodo ruske zahteve preostre, mu bo Nemčija pomagala, ali vsaj ublažila sovjetske pogoje.

V svojem ultimatumu je Rusija res zahtevala več nego je kralj Karol pričakoval. Apelarjal je na nemškega poslanika v Bukarestu, da naj nemudoma pri svoji vladi poizve, kaj mu je storiti: Ali naj ruske pogoje odkloni, in če to stori, ali mu bo Nemčija pomagala? Hitlerjev poslanik se je z letalom odpeljal na Dunaj, da od tam zaupno govori z merodajnimi člani vlade v Berlinu, kaj naj odgovori Karlu. Odgovor je bil, da se naj na pomoč Nemčije nikar ne zanaša. Rok za potek ultimatumu se je bližal in Karol se je udal.

Rusija je dobila ne samo Besarabijo, ki je bila njena od konca prejšnje svetovne vojne, nego tudi važne strateške kraje ob črnem morju in ob ustju Donave, ki prej niso bili njeni. Vrh tega tudi velik del Bukovine, ki je bila do leta 1918 avstrijska dežela.

Zmaga brez vojne
Rusija trdi, da je prebivalstvo Besarabije v veliki večini Ukrajinci. Romunija pravi, da tvorijo Ukrajinci in Rusi le 20 odstotkov Besarabijskega prebivalstva. Bilo tako ali tako, Besarabija je spet pod Rusijo. Meri 17.146 kv. milj in ima približno 4.000.000 prebivalcev. Ljudstvo se preživlja večinoma s poljedelstvom.

Bukovina ima 4.030 kv. milj in 910.000 prebivalcev. Ti dve deželi a sedaj popolnoma pod sovjetsko vladno.

Vrh tega je Rusija zahtevala, da ji Romunija prepusti za eporišče svoje vojne morarice Konstanco, ki je edina velika romunska luka ob Črnem morju.

**SLAVJE
30-LETNICE**
kluba št. 27 JSZ
V CLEVELANDU

v nedeljo 7. julija na izlet-niskih prostorih federacije SNPJ. Sodeluje "Zarja".

"SOVRAŽNI TUJCI"



Ko je Italija napovedala vojno Angliji, je Kanada storila isto proti Italiji. Ampak žrtve ni bila Italija, pač pa Italijani v Kanadi, ki so s tem avtomatično postali sovražniki Kanade. Oblasť jih je vzela iz stanovanj in jih poslala v koncentracijski tabor. Na gornji sliki na desni je Italijan in na levi vojak, ki ga vodi v zaporni tabor. Vojna je ne samo zlo nego največje gorje.

PRESOJANJA DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

"Socialna revolucija" v Evropi je dobila zamah. Ampak je fašistična in ne taka, kakor so si jo zamislili marksisti. Njen obseg je ogromen. Njeno glavno mesto je Berlin. Zaenkrat je fašizem močno v sedlu. Marksisti v Evropi vzlic silno-mu udarcu, ki jih je zadela s porazom Francije, ne obupavajo.

Za militarizem iztisne denar že kako vsaka država. A če se gre za socialne priboljške in za relief brezposelnim, je cincanja in jamranja, da je treba hraniti, nič koliko. Vzrok temu so razmere in pa ljudje, ki nočejo poskrbeti, da bi bili zastopani v zakonodajah boljše kot so.

Španija se tudi nadeja pridobitev na račun Francije in Anglije. General Franco je bil na posetu v Rimu, doma pa je dopustil demonstracije proti Angliji, s katerimi je zahteval kolonije, Gibraltar in več veljave po svetu. Berlinu in Rimu Španija pomaga tudi s propagando v Južni Ameriki. "Vzemite posesti Anglije, Francije in druge v tujih rokah, kajti vzete so bile Španiji in spadajo vam!" Nemška nacistična propaganda pa se tam spretne uveljavljati z geslom: "Otresimo se tuje kapitalistične plutokracije! Bogaz-

Tuji begunci v Franciji prišli nacijskem v pest

Delavski krogi v Londonu so v skrbeh za antifašistične begunce, katerih je tisoče iz Avstrije, Španije, Nemčije in Italije. Okrog 11.000 Nemcev, Avstrijcev in Italijanov je uteklo v Francijo iz Španije po porazu republike. Služili so tam v mednarodni brigadi. Nemčija je v svojih pogojih za premirje zahtevala, da ji morajo biti ti begunci izročeni, kar pomeni, da bodo mnogi usmrčeni bodisi od Hitlerjevih ali Mussolinijevih hlačev, drugi pa mučeni v koncentracijski kemp.

V splošni zmede se je le temu številu beguncev, ki so imeli zavetje v Franciji, posrečilo zbežati v Švico, ali pa v Argiljo. Švica je zdaj vsa obkrožena od fašističnih sil in valed tega tudi tam niso varji.

Prosvetna matica ena najvažnejših točk na XII. zboru

Delo na prosvetnem polju in razne izobraževalne ustanove je stvar, ki zasluži na zboru v Clevelandu čimveč pozornosti. Kajti baš na polju prosvetnih aktivnosti lahko veliko storimo. O Prosvetni matici bodo na zboru poročali njeni funkcionarji, o naših kulturnih problemih pa referiral Frank Cessen in Ivan Molek.

Naše prireditve ta teden v Clevelandu

Ob priliki zbora JSZ bo v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. v petek 5. julija koncert in shod, na katerem bo govornik Norman Thomas.

V soboto bo banket istotako v Slov. del. domu, v nedeljo pa slavje 30-letnice kluba št. 27 JSZ. Več je v oglaših v tej številki.

Slovenski izseljenci zelo prizadeti

V francoskih in belgijskih rudnikih, pa tudi po Nizozemskem, je bilo vpisanih pred to vojno stotine Slovencev, posebno v premogovnikih v Lensu, Lievinu itd., kjer je meseca junija divjala krvava borba med zavezniškimi in nemškimi armadami. Gotovo so tudi ti delavci užili v onih dneh veliko gorja in strahu.

Priporočite Proletarca svojim prijateljem!

Stroge kazni za one, ki se ne bi ravnali po zakonu

VSAK NEDRŽAVLJAN PRIMORAN ODTISNITI PRSTE. — POSTAVA O TUJCIH STOPI V VELJAVO KONCEM AVGUSTA. — POOSTRENE DOLOČBE O DEPORTACIJAH

Prošlo soboto je predsednik Roosevelt podpisal zakon, ki se imenuje "Alien Registration Act of 1940". Bil je sprejet domalega brez opozicije v obema zbornicama v veri, da bo z njim udarjena "peta kolona" s svojimi sabotažniki in špijoni.

Zmotna domneva
Ta domneva poslancev je zmotna, kajti s svojim zakonom pod omenjenim imenom niso udarili pete kolone, nego tri in pol milijona poštenih ne-državljanov.

Kajti kakor je dejal Norman Thomas v Chicagu prošlo soboto, se špijonom in resničnim sabotažnikom tega zakona ni nič bati. Dal pa je pečat manjvrednosti in osumljenja na množico ne-državljanov. Špijoni niso nobeni bedaki in lahko odtisnejo prste tisočkrat na dan, kajti na tistem odtisku ni nikjer nobenega znamenja, da so špijoni, ali da kanijo izvršiti sabotažna dejanja.

Niti se ne bo s tem zakonom prišlo v okoliščini "peti koloni". Tujerodni ne-državljanji so večinoma navadni delavci, ki ne žele ničesar kot delo in pa da se jih pusti v miru in živeti po zakonih, kakor žive pošteti državljani.

Določbe o registraciji
Šestdeset dni po 28. juniju, ki je datum predsednikovega podpisa te postave, se bodo morali vsi ne-državljanji v starosti od 14. leta naprej osebno registrirati na določenih uradih in dati odtisk prsta. To lahko stori v času štirih mesecev. Za registratorje so določeni poštarji.

Otroke ne-državljanje pod 14. letom starosti pa morajo priti osebno registrirati starši, ali ako otrok staršev nima, pa njegov varuh. Vsakdo bo moral navesti datum priselitve v to deželo, navesti dela, ki jih je ali jih namerava opravljati, opisati svoje aktivnosti, ki jih je ali jih

Zelo ostre so kazni za one, ki navedejo o sebi nepravilne podatke, ali ki se v doli štirih mesecev, ko se registracijski

(Nadaljevanje na 7. strani.)

Kaj imamo in kaj je vredno ohraniti?

Imamo "Proletarca", ki je skozi 35 let svojega izhajanja izpričal, da je resnično delavski list. Ta dolga doba njegovega izhajanja je v ponos vsem onim, ki so delali zanj.

Imamo Ameriški družinski koledar, ki nudi najbogatejši vir raznih podatkov o naših naselbinah, kulturnih društvih, domovih in razne druge preglede o naših ustanovah.

Imamo Majski Glas — revijo, s kakršno se ne more ponašati nobena druga socialistična organizacija.

Imamo Prosvetno matico, ki je vredna, da v nji čimbolj osredotočimo svoje moči v skupno korist napredku našega ljudstva.

Imamo JSZ, ki je izvršila proporcno več dela v svojem področju kot katerakoli organizacija slične vrste.

Imamo Slovenski delavski center. Vse to je nam vzelo mnogo truda in žrtev. Vredno je to, kar imamo, tudi ohraniti!

TRIDESET LET DELOVANJA J. S. Z.

Čisto skromno je pred nami še ena tridesetletnica. Lahko in upravičeno bi jo sijajno praznovali. Kajti za sabo ima zasluge, ki so za njeno delo med našim ljudstvom neprecenljive!

V prejšnji številki tega lista so bili na 2. strani priobčeni podatki o zborski JSZ. Bilo je enajst rednih in dve izredni konferenci. Iz njih se je čitatelj lahko poučil, da je bila Jugoslovanska socialistična zveza ustanovljena 3. in 4. julija 1910 v Chicagu, torej natančno pred tridesetimi leti.

Na isti datum, kot je bila ustanovljena pred tridesetimi leti — na 4. julija, je sklican njen XII. redni zbor.

Prvi je bil res jugoslovanski, kajti na njemu so bile zastopane s svojimi najboljšimi idealisti v Ameriki vse štiri jugoslovanske narodnosti: Hrvati, Slovenci, Srbi in Bolgari. Ni jih bilo mnogo. Le 28 članov je bilo na ustanovnem zboru, ki so reprezentirali odbore in enajst socialističnih organizacij vseh štirih narodnosti.

Najboljše organizirano skupino, ki je poslovala do tedaj že nad pet let, so imeli Slovenci. Srbi, Bolgari in Hrvati pa so imeli na tem zboru najboljše govornike.

Izmed Slovencev, ki so bili delegati na ustanovnem zboru, se še živi brata Frank in John Petrich, Ivan Molek, Frank Podboy, Joseph Bratkovich in Nace Zlemberger. Eden izmed vodilnih članov prvega zbora je bil pokojni Jože Zavertnik.

Srbski, bolgarski in hrvatski zastopniki so se kar zgrajali nad njim. Češ, da je robat in pa da tudi Frank Petrič ni nič boljši.

Še dva zbora JSZ sta se vršila, ki sta bila resnično jugoslovanska. Zadnji skupni zbor leta 1916, na katerem pa Bolgari niso bili več zastopani. Niti že na prejšnjemu ne.

Hrvatska sekcija — najmočnejša v JSZ, je šla leta 1919 h komunistom in po par letih razpadla. Njeno vodstvo so prevzeli nato novi ljudje in dobili v njo nove člane. Bolgarska sekcija je šla navzdol kmalu po ustanovitvi JSZ. Kar je od nje ostalo, so dobili eselpisti. Srbska sekcija je preminula lanske leto, oziroma je z životarjenjem prenehala v pričetku tega leta.

JSZ, ki je imela največ nekaj nad tisoč članov, pa se je ohranila. Kajti to so bili člani, ki niso prišli in odšli, kakor ljudje, ki prihajajo na pošto, vzamejo kar je nanje naslovljeno in odidejo. — F. Z.

IZ VUKOVE ZAPUŠČINE

IVAN VUK:

Zgodba o izgubljenem Prleku

Deset let že nisem bil v Prlekiji v deželi hajdinskih (ajdovih) krapev, hajdinskih žganec s smetano in zaseko zabejenih, v deželi, kjer jeseni cveti ajda (hajdina), da je vse prostranstvo Prlekije in Prekmurja videti kakor z rožnato-belimi pajčolanom pogrnjeno. Moji domači so mi večkrat pisali, da sem že kakor izgubljeni sin v svetem pismu in da samo čakajo, da ko pridem, zakoljejo graščika, projni imenovanega ter pozovejo sosede, da se poveselimo.

Moja misel in moje srce mi je ob takih prilikah prigravalo:

"Pje, dobro bi vsekar bilo, da res že enkrat pogledaš v to domačijo, v slovensko nekdanjo Panonijo, v bivšo državo kneza Kocelja — v današnjo Prlekijo.

Letošnja pomlad je bila lepa, posebno v svojem začetku. Na Jožefovo in tiste dni je sijalo solnce tako prijazno in mehko, da me je vsega raznežilo. Ljudje so bežali iz Ljubljane nekam v gore, pa tudi v bližnje kraje, kjer so dobre krčme.

Tedaj mi je zopet reklo: "Pje, ali hočeš res ostati v Ljubljani? Baš danes, na Jožefovo, ko vse nekam hiti? Tam v Dragotincah, v Prlekiji praznuje danes Zefika in Južek svoj god. Pje, skoči v Dragotince!"

Premagalo me je. Nisem sicer skočil, ker nisem skakalec mednarodnega slovesa, pač pa sem stopil na vlak, naj on mesto mene in z menoj skače tja do Radince, kjer točijo slatino in od kod stopim potem pes v Dragotince.

Pri okencu na kolodvoru sem rekel: "Slatina-Radenci". Našel sem za vozno karto denar in stopil v vlak.

"Deset let že nisi bil v Prlekiji," mi je nekaj govorilo in dobro se mi je zdelo, da sem v vlak.

Vlak je zbežal. Bežal je poleg Save skozi tisto ozko sotesko, nekoč izjedeno in izorano od ledenikov preko Zidanega mosta, mimo Celja do Pragerkega. Tam sem prestopil v drug vlak, ki je hitel dalje mimo Ptuja po dravskih travnikih, poljih, mimo vasi s sadnim drevjem obraščenimi in se ustavil v Ormožu. Zakaj moral sem zopet prestopiti v drugi vlak, ki vleče proti Ljutomeru.

Nekoliko počasneje je vozil Murskoscbotančar kakor vozijo navadni vlaki. Gotovo zato, da tisti, ki sedijo v njegovih vozovih lažje ogledujejo gorice, v katerih stoji kolje poleg tih kakor vojaki na večbališču, v ravnih vrstah v nedogled, lepe hiše.

"Jaz sem, jaz", sem rekel, "Pozdravljen!"

že, vse bele z majhnimi okni in s slamo krčite. V Ljutomeru je malo počakal, da sem sedel v radgonski vlak, ker je moj sedanji moral v Mursko Soboto tja do madžarske meje.

Tako nekako okrog polštirih se je ustavil v Slatina-Radenci. Izstopil sem se. Ogledal sem se. Slatine ne bom šel zdaj pit ker me čaka v Dragotincah vino in bom tam tistega, če bo trebalo, mečal s slatino. Nekako sladko in prijetno mi je postalo v prsih. Zrak v Prlekiji je čisto drugačen, sonce sije vse lepše in vse je tako domače. Radenčka vas, kakor se mi je zdelo, se mi je kar smejala. Hiše s slamnato streho, tu in tam kakšna bolj gosposka z opeko, so bile med sadnim drevjem kakor lepe vaze z najlepšimi rožami. Pozdravljale so me, kakor se mi je zdelo in govorile:

"Pje, izgubljeni sin, vendar si prišel!"

In sem rekel: "Prišel sem, da, prišel. Vlekle me je, Nisem mogel drugače, prišel sem. Ali je kaj mnogo novic?"

"O, že gre", so rekle hiše. "Že gre. Kopati smo začeli v gorica. Težaki se težko dobi. Denarja ni, zastoj na nečisto kopati. Orjem tudi in travnike čistimo. Preveč krtovinjakov je letos."

"O, verjamem", sem rekel. "Saj se jih tudi drugod ne manjka."

"Drugod", so se začudile hiše. "Kje drugod?"

"No, tudi pri nas v Ljubljani", sem rekel.

"Kaj", so se še bolj začudile hiše. "Saj v Ljubljani, kolikor vemo, vendar ni travnikov. Kako naj potem bodo krtine?"

"O, toliko jih je, da človek včasih ne ve kam bi stopil, da bi ne zadel ob krtino."

"Torej so tam tudi ogrci", so spraševale krtine.

"Takšnih ogrcev, kakor na vaših travnikih sicer ni v Ljubljani", sem razlagal. "Tudi takšnih krtov ni tam, kakor so tukaj. Ali tisti krti jedo tudi druge tiče, ne samo ogrce in zato rujejo povsod, kjer le gre."

"Potem ste pa res siromaki", so rekle hiše sočutno. "Nikjer niso brez teh rovarjev."

Prikimal sem. Kaj bi pa naj tudi drugega naredil. Prikimal sem in šel dalje. Kapelska cerkev s tistega kapelskega vrha me je tudi že zagledala. Zdelo se mi je, da so se njene oči, katerim pravijo ljudje, okna, zavetile kakor od veselja in govorile:

"Pje, izgubljeni sin, ali si res ti?"

"Jaz sem, jaz", sem rekel, "Pozdravljen!"

"Po tebi poti, po tebi poti!"

"Pjebi", sem mahnil z roko. "Ne boste me. Poznam to pot, saj sem jo nešteto krat prehodil pred desetimi leti."

Ali jerebice so se drle: "Pozabil si, pozabil si! Po tebi poti, po tebi poti!"

Dobra se mi je zdelo ta hudomušnost in porednost jerebic. Čisto naša kmečko-prleška se mi je zdelo. Nisem se zmenil in šel svojo pot, govorec sam s seboj:

"Le kričite, le derite se, če vas veseli. Opehariti se pa ne dam. Nisem zastoj deset let v Ljubljani."

Vendar, je že tako na svetu, da vedno prepozno spoznamo dober nasvet. Če bi jih ubogal in poslušal, bi mnogo prej prišel v Dragotince. Spoznal sem pa to še le, ko ni bilo več pomagati.

Šel sem po gozdu. Pot se mi je dozdevala nekako neznan, pa zopet vsa poznana. Tolažil sem se, da se pač vse spreminja, ne samo jaz, ampak tudi pot. Siv sem zdaj in očala nosim. Nekoč, ko sem hodil po tej poti, sem bil črnolas in tudi oči so same gledale.

Vendar me je neprestano motilo. Dvom se je porajal v meni, kakor je to že po navadi v vsakem, če ni v čem na jasnem.

"Takšna je ta pot, kakor je bila pred desetimi leti", sem govoril sam s seboj, "ali zopet ni takšna. Zdi se mi, da nekako predeljo hodim po njej in tkozi gozd, ki drugače ni bil tako dolg. Ali so morda moje noge počasnejše od tistih pred desetimi leti? Mogoče, ali akoro ne verjamem."

Naenkrat se pot še bolj zožila in prestane.

"Zdaj pa imaš! Kje neki sem?"

"Tak", sem rekel glasno. Gledam. Pred mano je strm breg. Ves obraščen z bukovjem, jelšami, hrastjem, hoga-mi.

"Mhm... takšnega brega takrat, ko sem hodil tod okrog, nisem preiskušal. Saj je bil vendar kratek breg do Kapele, ne tako strm, kakor je ta. Ni mogoče, da bi v desetih letih, kar me ni bilo tu, mogel tako zrasti, ko vendar drugače gore, kakor pravijo geologi, v stoletjih zrastejo komaj za kak centimeter. Pa še to ne vse. Ta hrib pa je čisto navaden breg."

Ko sem tako ugibal, sem se spomnil, da so mi svoječasto pripovedovali, da je najboljši strm breg Kapelski vrh z leve strani od Radince.

"Aha", sem se spomnil in ogledoval drevje. "Najbrž bo to res tisti Kapelski vrh z leve strani. Kapela bo potem na desni. Ne začni, malo sem zašel, preveč na desno sem nekje moral zasukati."

Začel sem plezati na hrib. Globoko sem soplel, kajti pljuča so kar požirala zrak. Mah je bil ves mehak kakor blazina, ves smaragdno zelenkast in tak kakor puh. Zdelo se mi je, da hodim po samih debelih preprogah.

"Lepo je," sem pritrjeval samemu sebi, "hoditi po takem tipu. Ali to je le dobro in lepo doma, v sobi. Zdaj bi mi bolj prijala trda podlaga v navkreber v ta breg. Ali je že tako na svetu, da je človeku takorekoč nekako na razpolago vedno tisto, česar baš takrat ne potrebuje. A ko bi rad imel, pa ni."

Diham zrak. Nisem nevoščljiv pljučam. Še bodrim jih takorekoč, naj si ga le privoščijo. Samo preveč zopet ne, ker vse kar je preveč, škoduje.

Smreke, hoje, gabrovi, bukovje, jelše, hrastje raste in stoji v gozdu tako domače, da se mi zdi, da sem v cerkvi. Tu in tam kakšna breza, belo svatovsko oblečena je kakor kakšen kip na oltarju. In vsa ta drevesa se mi zde kakor naši prleški kmetje: Ponosni, samozavestni, resno-šaljivi, dobrodušni in poredni, kakor pač nase, da ne veš, ali bi jih objel za njihovo besedo, ali se jezil.

Tam je pribežala veverica. Poskakovala je po mahu kakor naša prleška dekleta, ko plešejo. Rep je gibčno premetavala sem in tja in ga postavljala kakor kopje. Gledala me je, nekaj godrnjala, kakor bi hotela reči:

"Hmhar, hmhar! Sem nikar, sem nikar, kamerad!"

(Dalje prihodnjic.)

POSLEDICE VOJNE V AMERIŠKI UVOZNI IN IZVOZNI TRGOVINI

Tisti, ki se za trgovski promet med deželami nič ne zanimamo, ne vemo, da ima sedanja vojna na uvozno in izvozno trgovino Zed. držav velike posledice. Vse dežele so navezane na mednarodno trgovino. Najvišji življenjski standard je že od nekdaj v onih državah, ki imajo največji izvoz in najmanjši uvoz. To je starodavno trgovsko pravilo.

Med te so spadale in še spadajo Zed. države.

Od leta 1938 pa do 10. junija 1940 je ameriški izvoz prenehal deloma, večinoma popolnoma, v Nemčijo, Avstrijo, Češko, Slovaško, Poljsko, v Danzig, Memel, Norvežko, Dansko, Belgijo, Nizozemsko, Finsko in Italijo.

Vsled vojne v Sredozemlju je ameriški promet po 10. juniju prenehal tudi z deželami, ki meje ob njemu. V začetku druge polovice junija pa tudi s Francijo.

Koliko to pomeni v milijonih dolarjev in v odstotkih?

Ameriški izvoz v osem sredozemskih dežel, ki so sedaj vsled Mussolinijeve vojne zaprte, je lani znašal blizu 76 milijonov dolarjev. Izvoz v Nizozemsko, v Belgijo, v Dansko, je znašal par sto milijonov dolarjev.

Enako je ameriški trg prizadet v drugih v vojno zapletenih, ali pa vsled vojne za našo trgovino nedostopnih deželah. Znaša stotine milijonov dolarjev.

Ta izguba se pozna sedaj najbolj farmarjem, v nadomestilo pa jim mora pomagati z naročili ameriška vlada. Mnogo živil kupujejo sedaj tudi Ameriški in Mednarodni Rdeči križ.

Posledice gospodarskega nerada ki nastane vsled vojne, pa se čutijo še dolgo pozneje in jih bomo prav gotovo čutili čedalje bolj tudi mi, čeprav ne pošljemo nobenega vojak v vojno.

V nadomestilo za velike izgube v prometu z drugimi deželami imamo večja naročila iz Kanade, Anglije in do 17. junija smo jih imeli iz Francije, ki pa so začasnega značaja. Naročajo zgolj municijo in aeroplane.

Našemu regularnemu izvozu to malo pomaga. Milijonem beguncem bo treba pošiljati tja živila, in to pomoč bomo morali zgolj tukaj plačati.

Smisel vojne

Znani prof. Hans Nabholz je zapisal v uglednem švicarskem listu sledeče besede:

Vprašajmo se ali ima vojna med velesilami pod sedanjimi okoliščinami sploh kak smisel, to se pravi, ali je mogoče z vojno doseči kaj trajnega na političnem, gospodarskem in npravnem polju?

Politično? Zmagovalci iz zadnje svetovne vojne so morali pričeti novo vojno v še težavnejših okoliščinah.

Gospodarsko. Radi krize niso trpeli samo premaganci, tudi zmagovalci so obubožali: razvrednotili so denar in niso mogli preprečiti brezposelnosti.

Moralno? Vojna ni učiteljica človeštva, kakor nekateri krivo trdijo, zmagovalce in premagance vojna moralno degenerira. Pomanjkanje npravnosti je posebno očito v mednarodnih odnosih, saj človeštvo mora še danes, koje v novi vojni, delati pokoro za vojno iz leta 1914-18. ("D.P.")

Rusija v tekmi

Rusija zagotavlja, da v oboroževanju ne bo zaostala za nobeno deželo na svetu. Njen načrt določa zgraditev vojne mornarice, katere ne bo presegala nobena druga. Vsled pripravljanja na vojno je bil delavnik v Rusiji podaljšan iz 5 na 6 dni v tednu.

30-letnica kluba in piknik soc. "Zarje"

Cleveland, O. — Kadar se bo pisala kronika o zaslugah napredne slovenske javnosti v Clevelandu bo pri tem brez dvoma vključen tudi klub št. 27 JSZ. Ni je skoro skupine v naselbinah, ki bi v svoji življenjski dobi delovala bolj nesebično, požrtvovalno in več prispevala v dobrobit skupnosti, kot je ravno ta. Ne da je bila v naselbini samo propagatorica in budnica zavesti delavca, širila glasilo Proletarac, Majski Glas, Družinski koledar in sorodne publikacije, temveč bila je tudi aktivna pri razvoju in oblikovanju naselbine in dejansko doprinesla svoj delež. Njih članstvo dobimo liki mravelj pri vseh vrednih podvzetjih. Pevski zbor "Zarja" je tudi produkt tega početja. Ali si moremo predstavljati naselbino brez te usmerjene skupine?

V nedeljo 7. julija praznuje klub svojo 30-letnico skupno z "Zarjo" na farmi SNPJ, Heath in Sharden cesti. Za ta pomembni slučaj so na sporedu odlični delavski govorniki: Etbin Kristan, Frank Zaitz, Math. Petrovich in drugi. "Zarja" bo, seveda, pela. Vršile se bodo tudi druge zabavne tekme. Za poskočnice skrbi Jankovičev orkester. Za one, ki nimajo prevoznih sredstev, odpelje trok izpred SND ob 8:30 dopoldne in ob 1. uri popoldne via SDD na Waterloo Rd. Vsa napredna clevelandska naselbina je vabljen.

Ob času kongresa JSZ in PM 4.-6. julija se vršijo konvencije priredbe v SDD na Waterloo Rd. V petek večer 5. julija se vrši varijaški program s sodelovanjem "Jadrana", "Zarje" in komika Eppicha. Vstopnina k ti predstavi je prosta.

V soboto 6. julija ob 8. zvečer se vrši v počast delegacije banket. Vstopnina je 75c za osebo. Rezervirajte si vstopnice za banket in udeležite se teh priredb. — Leo. Poljšak.

Kadar želite kaj oglašati, spomnite se "Proletarca".

SLAVJE 30-LETNICE KLUBA

ŠT. 27 J. S. Z.

SKUPNO S SOC. PEVSKIM ZBOROM "ZARJA"

V NEDELJO 7. JULIJA NA IZLETNIH PROSTORIH FEDERACIJE SNPJ.

CLEVELAND, OHIO.

Govorniki: ETBIN KRISTAN, FRANK ZAITZ, MATH. PETROVICH in drugi. — Pevske točke "ZARJE".

JANKOVIČEV ORKESTER.

PLESNA IN PROSTA ZABAVA.

MNOGO UGODNOSTI!

Udeležite se tudi shoda v petek 5. julija v Slovenskem delavskem domu, na katerem bosta govornika NORMAN THOMAS in FRANK ZAITZ. Pevske točke predvajata "Zarja" in "Jadrana". Po programu plesna zabava. — V soboto 6. julija banket v isti dvorani. Glavni govornik ETBIN KRISTAN. Vstopnina k banketu 75c. Kdor je ne zmora lahko pride vseeno poslušati spored.

Prijatelji
in
somišljeniki
pridite
na to slavlje!

Prvi truk na slavlje kluba in Zarje v nedeljo 7. julija odpelje izpred Slov. nar. doma na St. Clair Ave. ob 8:30 zjutraj in drugi ob 1. pop. Obakrat se ustavi tudi izpred Slov. del. doma na Waterloo Rd. Voznina v oba kraja 25c.



Klub št. 27 JSZ. (Nekaj članov na tej sliki je sedaj v klubu št. 49 JSZ.)

KNJIŽEVNI VESTNIK

CANKARJEV GLASNIK

Julijeka številka Cankarjevega glasnika, mesečnika za lepo slovo in pouk, ima sledečo vsebino: Ameriška pripravljeno (uvodnik), Etbin Kristan: Čuden črna smrt (novela), Ivan Jontez: Prosjak s kitaro (pesem), Anton J. Klenar: Poklici clevelandskih Jugoslovancev, Anton Debeljak: Iz sodobne narodne lirike: Bencin, Velečla (psmi), Mladostni polet največje slovenske pisateljice, Antea Debeljak: Brezposelnik (pesem), E. K.: Drejetova pot (nadaljevanje), Milan Medvedek: Zemlja poglavje E. K.: Ju kina zmota (nadaljevanje novele), Dim, Delavski oznanje: — Cankarjev glasnik stane tri dolarje na leto, posamezna številka pa 30c. — Naslov: Cankarjev glasnik, 6411 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VZAJEMNA SVOBODA

Prejeli smo 3.-4. številko socialistične revije "Vzajemna svoboda", ki jo izdaja Delavska kulturna zveza Vzajemnost. Uredništvo je v Ljubljani, upravnštvo pa v Mariboru. Po-

zna se ji po obsegu in vsebini, kako težko je delavski reviji v sedanjih razmerah, ko ji je cenzor in žandar vedno za petami. Vsebinsko v omenjeni dvojni številki je sledeča: Gospodarskodržavni načrti bodočnosti, Ivan Ivanovič: Idejne osnove delavskega kulturnega gibanja, dr. Henrik Tuma: Vojna žre, Viktor Grčar: Vloga denarja v gospodarstvu; Našim rodužnicam: Ne zlozimo otrokom peruti! Vitamini in naše telo; Pregled svetovnih dogodkov; Delavska prosveta.

NJIVA

V Buenos Airesu izhaja že tretje leto revija Njiva, ki jo izdaja Delavska kulturno društvo Ljudski oder. Majska številka ima sledečo vsebino: Ob obletnici argentinske neodvisnosti; O potrebi izobrazbe, M. S.; Spomini, M. Mozetič; O zavestnosti, A. D.; Čez Kongo v Turkestan, M. Simčič; Poleg tega ima notice o aktivnostih slovenskih organizacij v Južni Ameriki, poročila in komentarje. Stane en ameriški dolar na leto. Naslov, Njiva, Coronel Ramon Lista 5158, Buenos Aires, Argentina.

.. KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE ..

KOMENTARJI

V Mehiki bodo opravili s predsedniškimi volitvami že 7. julija. Kampanja je bila burna, vendar pa ne tako "mehiška", kakor nekoč. Pretepi so se dogajali. Udeležencem shodov so pobrali stražniki iz žepov "pištolo" predno bi se spoznali ob njih. Kandidat mehiške revolucionarne stranke, (ki je ob enem vladna stranka) je general Avila Camacho. Poznavalec razmer pravijo, da bo z vladno podporo in s pomočjo delavskih organizacij gotovo izvoljen. Njegov protikandidat general Almazan je vpliven, bogat, ima zaslombo katoliške cerkve in onih ljudi, katerim se je zameril sedanji režim. Na volitvah nima priložnosti za zmago, imel pa bi jo morda v civilni vojni, ako bi mu preskrbeli municijo in diplomatično podporo iz Zed. držav, kakor se je zgodilo že v mnogih "revolucijah" tam doli in skozi do juga. Je pa zelo verjetno, da prihodnja mehiška vlada pod Camachom ne bo tako revolucionarna kakor je bila prejšnja in sedaj Cardenasova.

Francoski komunisti dolže vlado, da je izdala svoj narod. Tako vpisje naslov v Radniškem Glasniku na prvi strani v izdaji z dne 25. junija. In isti neodgovorni urednik pravi, da se "francoski narod ne bo pomiril s tujim jarmom." To je že predrznost, kajti mar niso komunisti po vsem svetu organizirali kampanjo proti "imperialistični vojni" Francije in Anglije? Šele sedaj — namreč poslednjih par tednov, se komunistični tisk spet obreguje ob Hitlerja in beseda "fašizem" je spet v njihovem slovarju. Kajti njihovo pričakovanje, da se bo Hitler v vojni izčrpal in Rusiji ne bo več nevaren, se ni uresničilo.

Republikanski dirndaj v Philadelphiji je minul zadnji petek. Predsedniško nominacijo je dobil utličen magnat Wendel L. Willkie iz New Yorka, ki je baje v nekaj tednih pritegnil naše "boljše ameriške sloje" kakor pritegne magnet šivanko. In res izgleda, da postane Roosevelt ali kdor že bo demokratski kandidat, resen tekmeec. Obljubil je prosperiteto, mir, delo, varnost in oboroževanje. Republikanska konvencija pa je obljubila v svoji platformi vse, kar je kdo hotel. Delegati se niso niso brigali, kaj je v platformi, ker obljube nič ne pomenijo, niti le, koga bodo nominirali. Krčali so do oglušnosti in tudi stepli so se tu in tam znotraj in zunaj dvorane. "Patriotični" so bili zelo, tudi "good time" so imeli, a politične zrelости ali razumevanja za socialne probleme bi na konvenciji v Philadelphiji nihče ne našel. Glavna tarča jim je bil "new deal", pozabili pa so, da je nastal kot posledica polomov, ki so se dogodili pod republikanske stranke, čeprav, kot trdi J. L. Lewis, ona zanje ni bila odgovorna.

"Komunist" je sedaj v tej deželi toliko kakor največji nevarnost. Smatran je za sovražnika naše republike in zaničevan. In če se pomisli, da so komunisti pred enim letom se podpirali demokratsko stranko, se ogrinjali z zvezdasto zastavo in agitirali za demokratske in republikanske kandidata, tedaj je skoro malce čudno, da so kar naenkrat "peta kolona"! Morda pa si škodujejo s svojim čudnim menjanjem taktike, s svojimi trojanskimi konji, z novo linijo, ki jih je javno spravila v en tabor z naciji! Branijo se z ustavo, sklicujejo se na civilne svobodščine, a v dobi, kakor je sedanja, ko histrija narašča, taki apeli malo pomagajo. Vrh tega sami dajejo zelo slabe zgleds.

IWO (International Workers Order) ima med drugim tudi hrvatsko sekcijo. Hrvatski Bratski Zvezdnici baje že močno konkurirali. Ima v obeh oddelkih 8.500 članov. Njeno glasilo je Radnički Glasnik. V njemu je objavljena resolucija, s katero se vsem društvom, ki imajo več kakor 50 članov, ukazuje obdržati najmanj dve seji na mesec. Potrebujemo jih v svrhu propagande. Pri drugih je člane običajno še na eno težko dobiti.

Hrvati in drugi tujerodeci v Kanadi si prizadevajo vladi dokazati, da so ji v njeni vojni z Nemčijo popolnoma zvesti. Sprejemajo resolucije, v katerih ji zagotavljajo, da so z njo in kraljem Georgem VI. povsod in v vsakem slučaju in da to tudi ostanejo. Kakšne so te resolucije, vidite iz sledeče, ki jo ponatiskujemo iz Hrvatskega Glasla:

"We Are for Canada: First, Last and Always"
The Rt. Hon. W. L. Mackenzie King, Prime Minister of Canada.
Hamilton, Ont. June 17, 1940.
Dear Prime Minister:—
We, the Croatian people of Hamilton, assembled on Saturday, June 15th do hereby affirm our loyalty to King George VI of Canada. We also desire to offer our services to King George VI in any way the Government of Canada requires.
We are anxious to work for Ca-

nada, we are anxious to fight for Canada and we offer our Croatian Home on Beach Road for the Government to use in any way it may see fit. This is offered notwithstanding what may happen in the near future.

We are for Canada, first, last and always.
Croatian National Home, Tony Cichak, President.

Nekaj komunističnih listov je kanadsko vlado že ustavila. Eden hrvatski, ki je veljal za komunistični list, pa je takoj ko je Kanada stopila v vojno na stran Anglije kanadski vladi zagotovil absolutno lojalnost vseh Hrvatov v tem dominjonu.

IZ ZAPISNIKA SEJE ODBOROV JSZ dne 30. maja 1940.

Te izredne seje dne 31. maja so se udeležili Rok Božičnik, Frank Alesh, Louis Beniger, Joseph Drasler, Justin Zajec, Anton Garden, Angela Zaitz, Ch. Pogorelec, Frank Zaitz in Donald J. Lotrich. Odsotni Josko in Mary Oven ter Vinko Ločnikar. Navzoč tudi Filip Godina.

Predseduje Anton Garden.

Tajnik Pogorelec poroča, da so referate sprejeli, kakor so označeni v osnutku za spored zborna, Ivan Molek, Frank Česen, Anton Garden, Joseph Jauch, trije Anton, namreč Shular iz Kansasa, Zornik iz Penne in Jankovich iz Clevelanda, Milan Medvešek, Fred A. Vider, Math. Petrovich, John Rak, Donald J. Lotrich, Mary Durn, Joseph Siskovich, Anton Zaitz in pa funkcionarji JSZ ter Prosvetne matice.

Etbin Kristan, ki je prvotno sprejel referat za nazivom "Svetovni položaj delavstva", je vsled vsebine resolucije konvencije soc. stranke, ki se je izrekla proti vsaki pomoči zavezniškom od strani Zed. držav, svoj referat odpovedal. V pismu pravi, da izgleda kakor da JSZ želi ostati v stranki vzlic taki resoluciji, katero on smatra za zatajitev mednarodnega socializma, on pa bi govoril kot mednarodni socialist, ne kot brezpozopen pacifist in bi vsled tega ne mogel soglašati z zborom, ki bi odobril tako stališče.

Dalje je sporočil Geo. Maslach, da se mu je zborna nemogoče udeležiti in s tem tudi odpade referat, ki mu je bil določen, namreč o stanju med ameriški Hrvati in Srbi z ozirom na naše gibanje. Enako je sporočil Frank Podboy, katerega je bil poverjen referat "Unijsko gibanje in JSZ".

Dalje tajnik omeni, da bodo mogoče v sporedu glede referatov se kakšne spremembe, ki bodo sporočene v zapisniku.

Razprava o referatih. Pisma onih, ki so sporočili, da referatov iz enega ali drugega vzroka ne morejo prevzeti, sprejeta na znanje. Napravljeni so bile še nekatere tehnične spremembe v osnutku sporeda, nakar se je prešlo na razpravo o reorganizaciji JSZ, ki so se udeležili vsi navzoči.

Za prireditve načrta za reorganizacijo so bili izvoljeni Anton Garden, Joseph Drasler in Frank Zaitz.

Razprava je trajala preko 11. ure zvečer.

Redna seja odborov JSZ in Prosvetne matice dne 7. junija 1940

Navzoči Frank Alesh, D. J. Lotrich, Josko Oven, Frank Zaitz, Anton Garden, Justin Zajec, Vinko Ločnikar, Angela Zaitz, Louis Beniger, Joseph Drasler in Chas. Pogorelec. Odsotni F. S. Taucher, Rok Božičnik in Mary Oven.

Predseduje Louis Beniger.

Tajnik Pogorelec je podal seznam dosedaj prijavljenih delegatov, iz katerega je razvidno, da bo zastopstvo približno tolikšno, kakor pred štirimi leti. Padlo bo število delegatov

Samostojna Zarja si je 20. junija, kakor poročajo iz Clevelanda, spremenila ime v "Glasbeno matico". Tone Šabelj je s tem storil dobro potezo, ki jo je že dolgo tega priporočal. Kajti afera ločitve od klubove Zarje je napravila takrat mnogo sovražne napetosti in bojov, pa bi bilo bolje po tistem sodnem procesu ločiti skupini spremeniti ime. Tako bi se spor kmalu pozabil. Vztrajanje pri starem imenu pa je vedno spominjalo na tiste dogodke in boje in včasih znova načelo.

IZ ZAPISNIKA SEJE ODBOROV JSZ dne 30. maja 1940.

klubov, Prosvetna matica pa bo imela najbrž večjo delegacijo kakor zadnjič, bodisi s strani podpornih kot kulturnih društev. Zborna pred štirimi leti se je udeležilo 73 članov, za prihodnjega pa jih je dosedaj prijavljenih 59. — Dalje omeni tajnik, da je potrebno na tej seji določiti zapisnikarja za zbor in pa odškodnino, ki se mu jo da za delo. — Prečita nadaljnja pisma glede referatov. John Rak sporoča, da ni gotov, če mu bo mogoče priti in enako obvestilo mu je poslal Anton Zaitz. Nadeja se, da prideta oba na zbor vzlic oviram.

Poročilo tajnika sprejeto na znanje.

Sklenjeno, da se tajniku poveri glede referatov dobiti točnejša obvestila.

Glede zapisnikarja na zboru na predlog J. Ovna sklenjeno, da se za to nalogo vpraša Ivana Jonteza.

F. Zaitz izvaja, da bi bilo umestno imeti na zboru referatov o aktivnostih med mladino tudi nekoga izmed clevelandskih delegatov. J. Drasler predlaga v tem smislu. Izmed nominiranih je dobila večino Josephine Turk in tajniku se naroči, da jo o tem obvesti in vpraša, ako nalogo sprejme.

Poročilo odbora za reorganizacijo.

Poseben odbor za to nalogo, v katerem so bili Jos. Drasler, A. Garden in Fr. Zaitz je poročal, da je na dvema sestankoma o problemih našega gibanja razmišljal in se zedinil za reorganizacijo. Anton Garden je o nji spisal daljšo izjavo in jo prečital navzočim. V bistvu določa, da JSZ prestane biti družni del socialistične stranke in se jo reorganizira v slovensko delavsko zvezo ali pod kakim drugim sorodnim imenom. Za razne izobraževalne in agitacijske akcije na podlagi socialističnih načel.

Frank Zaitz predloži v svrhu razprave svoj predlog za reorganizacijo. Dejal je, da vsebuje vse določbe, po katerih naj bi se JSZ reorganizirala za nadaljevanje svojih aktivnosti in se skušala ojačiti.

Diskuzije, ki je bila tu in tam dokaj burna, so se udeležili vsi navzoči.

Zaradi poznega časa ni prišlo do definitivnega zaključka, zato se je tajniku naročilo sklicati čim prej v ta namen še eno sejo. Ta je bila zaključena ob 11:15 zvečer.

Izredna seja odborov JSZ in Prosvetne matice dne 20. junija 1940

Chas. Pogorelec otvoril sejo z ugotovitvijo, da je to zborovanje nadaljevanje prejšnjega v namenu skleniti kaj določnega v vprašanju reorganiziranja JSZ in Prosvetne matice.

Navzoči so F. Alesh, J. Oven, F. Zaitz, A. Garden, L. Beniger, J. Drasler, Mary Oven, Ch. Pogorelec, Angela Zaitz in F. S. Taucher.

D. J. Lotrich je sporočil, da se te seje ne more udeležiti ra-

Nič se ne ve, kdaj bodo plinske maske spet potrebne

V tej vojni ni rahla strupenih plinov še nobena dežela. Ampak ko hitro ga ena prične, bodo maske proti plinu takoj na obrazih. Vojarka oblasti v Zed. državah ne zanika možno.



sti, da bo kdaj mogoče komu priti sem z letali in spuščati plin med naše prebivalstvo. Zato jih izdelujejo tudi v Zed. državah. Kajti če ne tukaj, se jih bo morda rabilo, kadar bi ali ameriški vojaki v vojno v kako drugo deželo. Temu pravimo "pripravljenost", o kateri se sedaj toliko govori in piše in še več pa troji zanjo. Na sliki so dekleta v edgewoodskem arsenalu v Md., ki zlagajo posamezne dele v celotne maske.

di važnega sestanka posebnega odbora svojega društva.

Za predsednika seje izvoljen C. Pogorelec.

F. Zaitz prečita zapisnika prejšnjih dveh sej, ki sta sprejeta.

Tajnik Pogorelec poroča, da je do tega datuma prijavilo delegate 18 klubov. Pričakuje še nadaljnih odzivov.

Prejel je pismo od kampanjskega odbora soc. stranke, v katerem ugotovljajo, da bi Norman Thomas lahko nastopil v Clevelandu 4. julija pod pokroviteljstvom našega zbora. Odgovoril je, da ima aranžmno za vse prireditve v področju pripravljalni odbor v Clevelandu in mu navedel naslov s priporočilom, da se naj z njim domeni. Pojasnjuje, da je dobil med tem od pripravljavnega odbora že odgovor. Po njihovem sporočilu nastopi Thomas ob 2. pop. 4. julija, in za predmet so mu določili socialistično protivno resolucijo. Dalje Pogorelec pravi, da jim je na to pisal, da naj, če mogoče, aranžirajo shod na večer, ako se to da izvesti.

Po kratki razpravi sklenjeno, da je to zadeva pripravljavnega odbora, kakor druge prireditve, ki jih je angažiral.

Chas. Pogorelec poroča, da se Josko Oven vsled njegovega dela ne bo mogoče udeležiti prihodnjega zbora.

Josko Oven pojasni zadržke pri delu, ki so takšni, da mora ostati v službi. Sprejeto na znanje in sklenjeno, da se ga oprosti.

Zaitz predlaga, da ker je Etbin Kristan odklonil en referat radi vzroka, ki je bil pojasnjen na prejšnji seji, naj se ga považi za referanta k točki "Petinadesetletnica Proletarca". — Predlog sprejet soglasno.

Reorganizacija JSZ. Ta točka je bila tudi na tej seji trd oreh. Navzoči so imeli pred sabo samo en načrt, kakor ga je priredil Fr. Zaitz (pribečen v Proletarcu 12. junija). Debate so se udeležili vsi navzoči. Anton Garden je priporočil sestavo še enega načrta, ki bi določal, da JSZ ostane kot je, namreč pri stranki, a za one, ki ne bi želeli pripadati vanjo, ali pa v naselbinah, kjer so vsled lokalnih razmer direktno socialistične postojanke nemogoče, pa naj se ustanovlja prosvetne delavske klube pod okriljem Prosvetne matice.

Seja, kot prejšnja, je bila burna, kajti gre se pač za bodočnost JSZ. Kako ji dati za delo v bodoče čimboljšo podlago, o tem se ekspektivni ni mogla zediniti in vprašanje pride pred zbor z načrtom, kakor je bil objavljen v Proletarcu 12. junija in z drugimi načrti, kakor bodo predloženi.

SILA VOJNEGA BRODOVJA POEDINIH DEŽEL V ČRNEM MORJU

Do 27. junija, ko je Rusija obvestila Romunijo, kaj vse od nje zahteva, je bilo stanje vojnih mornaric tistih držav, ki meje na Črno morje, sledeče:

Rusi imajo v Črnem morju močno vojno brodogradnjo, ki ga tvorijo: oklopna križarka "Pariška Komuna", 4 križarke, in sicer "Krasni Kavkaz", "Komintern", "Profintern" ter "Červonaja Ukraina", ki imajo nad 6000 do 8000 ton. Dalje imajo Rusi 2 torpedovki, 2 rušilca, 1 nosilko letal, 30 podmornic ter 12 malih pomožnih ladij. Važno je tudi, da imajo Sovjeti v Črnem morju 60 velikih armiranih torpednih čolnov, ki služijo lahko za morebitni transport čet.

Turčija ima velikansko in odlično oklopno križarko "Yavuz". Poleg "Yavuz" sta še dve manjši križarki starejšega tipa i. s. "Hamidieh" ter "Medjidieh", od katerih ima vsaka 3500 ton; dve križarki sta še v delu. Dalje ima Turčija 8 modernih torpedovk, ki so bile zgrajene v Italiji ter Angliji, podmornic pa 17.

Romunija je začela s prenosno svoje vojne mornarice leta 1936. Romunska mornarica je brez linijskih ladij in velikih križark. Njeni torpedovki "Regelo Ferdinand" in Regina Maria" imata vsaka po 1800 ton, dve torpedovki sta v gradnji, nadalje imajo Romuni še dva rušilca. To je vse njihovo čmornorsko brodogradnjo. Romunija pa ima izredno dobre podonavske topovske ladje, ki so najmodernejše ter izvrstno oborožene. Romunska podonavska brodogradnja.

Poslušajte vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles.

Vodi jo George Marchan

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
2:00—4:00; 7:00—8:30 Daily
At 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
Tel. 1475
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

Palandech's Yugoslav-American Radio Broadcast
every Saturday, 3 to 4 P. M.
Station WHIP, 1480 kilocycles.
(First Station on your dial.)

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI
NAROCITE SI DNEVNIK "PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00
Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Parkview Laundry Co.
FRANK GRILL in JOSEPH KOZDRIN, lastnika
Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno
Telefoni: CANAL 7172—7173
1727-1731 W. 21st Street CHICAGO, ILL.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROCITE SI DNEVNIK "PROSVETA"

Narocnina za združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:
2657 S. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois

Much Has Been Accomplished

Every so often we hear someone questioning the work, or need, of our Federation.

Sometimes it comes from sources totally uninformed, and at others, it is the deliberate work of small malicious minds, guided by ulterior motives.

It is not my intention here to elaborate on that issue, but rather, to look at some of the items which can be placed on the credit side of the ledger.

Of no little importance to our movement is the very creditable fact that the best literary minds among our people in America are devoted to our publications — American Family Almanac, May Herald, Proletarec, and various other works our Federation through its Educational Bureau has published. Each issue of these publications is filled with intelligent thinking and writing.

It is extremely significant that the intellectuals subscribe to the Socialist theory and are members of our movement.

Don't misunderstand us as placing secondary importance on the work of the "Jimmie Higgins" brigade in our movement.

What should this mean to us?

For one thing, it very definitely indicates that the Socialist plan has appeal for anyone caring to become acquainted with it. And, if we should take a lesson from history, we will place the reason for our small numbers where it rightfully belongs. That is, the general mass is not properly educated to build the kind of human society that would be best. The change is very slow and painful. But, aided by science and invention, in time it must come, if the human race is to survive.

What else has been accomplished through our work?

Through our press, the JSF has bound closely together the progressive-minded element among Yugoslavs in America throughout the past three and a half decades and has held it together. Belief in a common theory and the hope that it will someday become reality, is the common bond which holds us together. And make no mistake about it, the need for strengthening this hope of humanity in the present period of mounting hysteria is more urgent than ever.

Furthermore, we have kept before the eyes of our readers a true picture of the labor and political events as they unfold from day to day.

All kinds of storms, arising from our own internal sources as well as from without, have been weathered during the past decades. Likewise, present difficulties are adaptable to sensible solution if we deal with them calmly, broadmindedly, intelligently, and without personalities becoming a paramount factor.

Educational and cultural work of our Federation has been of inestimable value to Slovenes in America.

It is not completed. It has, in fact only fairly begun. The vast field to which we can apply ourselves lies ahead, waiting cultivation. Yes, there are many still untouched fields, especially among youth, in which an organization like ours can be of tremendous importance.

Our Educational Bureau is today evincing healthy signs of growth. It was never stronger or more popular. Organized fraternal, dramatic, and cultural groups throughout the entire country have become affiliated and are availing themselves of its services.

Although we were unable to entirely fulfill our customary service to our members this year, most of them reaffiliated for the current year, while a number of new groups joined.

All of this important work must continue uninterrupted in the future.

In any decision the Convention makes, the welfare of our organization, in its various fields of endeavor, must be kept uppermost in mind. No issue at present is large enough or important enough to justify an excuse for dividing our forces and opening the doors to destructive factional strife in the critical period immediately ahead.

Joseph Drasler.

REVIEW OF BRANCH NO. 1 JSF, ACTIVITIES IN THE PAST YEAR

CHICAGO.—From the secretary's report covering the work of Branch No. 1 JSF, in all its fields, it can be seen that fund-raising affairs of all kinds, following one upon the other, were held throughout the past year.

In the field in which our branch was once most active—dramatics—we dropped. Only two dramatic presentations were staged last year, as compared with four, five, and even more per year that we once knew. Here is one form of undertaking in which a large percentage of the cash turnover is profit, as none of the players are compensated. Everybody contributes his time and work for the good of the Branch.

In addition, we had our Proletarec Picnic in July and our New Year's Eve Party. A total of 1583 people attended these undertakings or an average attendance of about 400.

Our labor chorus "Sava" gave two concerts in addition to their summer picnic, all of which were well attended and pronounced successful.

A glance at the financial statement for the year shows that we took in from all sources a total of \$3,301.35. Total expenditures were \$3,311.58. Treasury balance at the end of the year was \$324.35. Total assets of the Branch amount to \$4,795.68. The largest item among our assets is Slovene Labor Center stock, in which we have \$4,193.05 invested. \$283.18 was contributed to the Sustaining Fund of Proletarec during the year.

Our membership at the end of the year, the report shows, was 77 members in good standing, with their dues paid up to date. A number of other were one or more months in arrears. Two new members joined during the year and two dropped out, leaving our total membership even for the year. 12 meetings were held regularly, one each month. Speakers and discussion periods followed most of the meetings, adding life to our gatherings.

A large percentage of our members are regular Call and Proletarec subscribers.

Branch No. 1 cooperated with the national, state, and county organizations in every respect. We donated \$2 per month regularly to the county organization. A bundle of 20 copies of the Socialist Call is sold among Branch members each month.

A noticeable and encouraging membership gain was made during the year in our chorus, "Sava." Besides its weekly rehearsals and other affairs, such as the annual Song Festival held by Slovene choruses, in which it participates, "Sava" has encouraged among its members a better understanding than can result merely from weekly meetings and rehearsals, by sponsoring social evening when the entire group goes out to enjoy themselves together.

A great deal of appreciation and thanks is due those loyal comrades who were "Johnny-on-the-spot" anytime they were asked to work. It's that sort of cooperation which makes whatever we are able to accomplish possible. To all those who attend our affairs regularly along with their friends, appreciation is also due. While to those who have not put their shoulder to the wheel, let this be an invitation to join our ranks and get into our work. You will find it as interesting as it is educational, and at the same time help lighten the load of those now carrying it.

Lasser Resigns From Workers' Alliance Head

WASHINGTON.—David A. Lasser has announced his resignation as national president of the Workers' Alliance, organization of the unemployed.

Lasser charged that "domination and control of the organization by Communists made it impossible for him to continue."

His letter of resignation, sent to the members of the national executive board of the organization and to the membership on June 19, said that in January, 1940, he had offered to resign but withdrew his resignation on "the promise of the majority of the board to end the practices which he declared was stamping the organization as a politically controlled movement and was ruining its effectiveness."

After five months of experience with the board's decision, he said, he found no change in the policies of the group allegedly controlling the board and movement.

Lasser added that he would find a way to continue in the struggle of the unemployed.

Electricians have developed a method to measure the bacteria killing energy of ultraviolet rays from germicidal lamps.

Good luck is the willing handmaid of upright, energetic character, and conscientious observance of duty. — Lowell.

Sweden has prohibited the importation of news-reel films having captions in the Swedish language or accompanied by sound recordings in Swedish.

THE MARCH OF LABOR



Yes, We Need a Radical Movement

By JOSEPH DRASLER

It is not necessary to peruse the platform of the Socialist party very closely to detect the similarity between New Deal legislation of recent times and that which the Socialist party, has had in its platform ever since the existence of the party.

Take any one of the New Deal innovations—government housing-projects, public works, old-age pensions, unemployment insurance, wage and hour laws—to mention the major New Deal social legislation, and you will find them in the Socialist platform. They differ in only one respect: the Socialist proposals are broader, much more advanced, and would more adequately cover the needs of the American people.

Having pioneered in these fields for many years before the Roosevelt administration, out of sheer necessity, began enforcing social legislation, Socialists had the foresight to propose and work for such laws even before we nose-dived into a depression now over a decade old and still appearing hail and hearty.

Time after time we have pointed out the need, the tremendous need, for decent housing, for wiping out germ-breeding, rat-infested slum areas in which millions of people in every large city live.

Through a sensible analysis we have realized the terrible loss of man power in the horde of sickly weaklings growing up in the unhealthy atmosphere of the slums, and we have proposed to do something about it. Something that would go much further than the mere scratch on the surface of America's economic ills made by the New Deal.

Old-age pension laws, with payments at a much earlier period than those in force at present, have been advocated by the Socialists for a good many years.

Unemployment insurance is an old story with the party. We have advocated its enforcement in ever campaign, and through the party's press we have carried the message to the American people from one decade to another.

In this day and age, when an ever larger number of people are rapidly becoming thoroughly disgusted with the manner in which the capitalist system has administered the affairs of the country, and are willing to concede its failure to adequately provide for the needs of the American people, increasingly more, people are thinking in terms of what the Socialist program advocates.

They are beginning to realize with the Socialists, that tremendous steps forward could be taken toward alleviating the unemployment situation through a vast plan of housing and public works. Almost too big to estimate, is the vast program of building roads, bridges, parks, homes, schools, and other institutions, this country needs. Although the New Deal has found work for many discarded by private industry, it has never done much more than dilly-dally with public works.

The very fact that the Socialist program would go far beyond anything the New Deal has ever aspired to, substantiates what I have said before—our party is the only party with a program that would put the unemployed to work at useful labor.

It has been very truly said that radicals are needed "to point out the defects of our present-day society and suggest improvements." This has

been so all throughout history. In art, in literature, in education, and in politics, the radical element has always been the first to propose new changes, suggest new ideas, and carry them out. When once tried and proven, they invariably were hailed as a great improvement over the old conservative way.

But casually passing light comment on the fact that a radical element is a good thing to have in our scene of life, is not enough. That is only the least, or the easiest thing one can do. It is infinitely more important to get into the swing of that movement and help build it to the point where its influence and leadership will be felt in building a better system of life. This is written not to apply to any individual, but to all in general.

The present administration with its meager attempts at solving the ills of the country through social legislation has been a momentous, yes, almost fatal, blow to the Socialist party. Many people who were once in the party swarmed to the New Deal as being just the thing they wanted. Nevertheless, this is not the first time the party has experienced a large sudden exodus of members from its ranks, and just as sure as the world moves on the time will come again when conditions will be favorable to its growth. The Socialist program will never lose its value.

On the issue of war, it would certainly be the height of folly to accuse the party of clamoring for war, either at present or in the past. War mongering is one term that cannot be pinned to sincere Socialists. The record of the party in the past is proof of this.

Debs went to prison rather than aim a machine gun at this fellow men, at a time when the threat of Kaiserism overrunning the world was as fierce as Hitlerism is today. And if we are going to quote the words of our beloved Gene Debs, let's not forget this bit of history recalled in a speech Debs delivered in Canton, Ohio on June 16, 1918.

"In 1869 that grand old warrior of the Social revolution, the elder Liebknecht was arrested and sentenced to prison for 3 months, because of his war, as a Socialist, on the Kaiser and on the junkers that ruled Germany. In the meantime the Franco-Prussian war broke out. Liebknecht and Bebel were the Socialist members in the Reichstag. They were the only two who had the courage to protest against taking Alsace-Lorraine from France and annexing it to Germany. And for this they were sentenced two years to a prison fortress charged with high treason; because, even in that early day, these leaders, the forerunners of the international Socialist movement were fighting the Kaiser and fighting the junkers of Germany. Multiplied thousands of Socialist have languished in the jails of Germany because of their heroic warfare upon the despotic ruling class of that country."

To misinterpret this heroic stand of the German Socialists and accuse them of voting for war is entirely wrong and contrary to all facts of history.

To say, after reading Debs' own statement, that Liebknecht was murdered at a time when Socialist in Germany had the reigns of government in their hands (?), implying that it can be laid on their doorstep, can not possibly be described as anything but sheer misinformation.

WHAT THE COUNTRY THINKS ABOUT LABOR

Fortune magazine claims that its samplings of public opinion are the most scientific of any of the what-do-you-think polls, since the people interviewed are truly representative, in the proper ratios, of the country's regions, occupations, income groups and allegiances. The uncanny accuracy with which Fortune foretold, state by state, the re-election of Roosevelt in 1936, and the apparent soundness of its other surveys give substantial basis to this claim.

Its sampling of attitudes toward unionism, reported in its June issue, may therefore be accepted, in the absence of evidence to the contrary, as a reasonably reliable picture of what Americans think about labor organizations.

Sixty per cent of the folks queried think that unions are needed to protect workers. Half of these replied that unions were needed under any circumstances. The other half thought it would be fine if unions weren't needed, but said they certainly thought they were essential now. An additional 25 per cent of those queried believe unions are needed in some cases, but not in a majority. Only 9.2 per cent believe that they do more harm than good and should be abolished, while 5.8 per cent—mostly from the rural districts—said they didn't know.

Fortune interviewers also asked this question: "Which of these people do you feel have been on the whole helpful to labor and which harmful?" Opinions were:

	Helpful Per Cent	Harmful Per Cent	Don't Know Per Cent
Henry Ford	73.6	12.3	14.1
Sen. Wagner	51.8	5.6	42.6
William Green	49.7	18.2	32.1
Sec. of Labor Perkins	43.4	19.4	37.2
Sen. Robert La Follette	22.0	5.5	72.5
John L. Lewis	32.6	44.6	22.8
Norman Thomas	14.1	20.5	65.4
Tom Girdler	4.4	9.7	85.9
Earl Browder	4.2	39.4	56.4

The most curious thing about these replies is that more people, a large number of them workers, thought Henry Ford has been more helpful to labor than have been Senator Wagner, William Green or John L. Lewis.

The idea of a national labor party, according to Fortune's findings, has not yet gained wide acceptance. Here's what its quizzers were told about what labor should do in politics:

Keep out of politics	56
Support Republicans or Democrats	18
Organize a national labor party	11.4
Don't know	14

Those who, like ourselves, look to labor to play the major role in putting a sick world on its feet will find these opinions disappointing. But it's silly to chide American labor for its political backwardness in comparison with British or Scandinavian labor. Realists will find in these figures the need for education in which the lessons are patiently drawn from the worker's near-at-hand experiences, and preachments are avoided. They will find well organized and relatively advanced communities like Kenosha, Racine, Milwaukee and Reading, Pa., a source of inspiration for the rest of the country. Realists will be neither romantic about the "oppressed proletariat" or dismayed by the "dumbness" of the workers. They'll tell the story about these towns that point the way.

Kenosha Labor.

Map New Attacks on Unions

Drive on Labor Will Be Camouflaged as War on "Subversive Activities"

Leadership of the "Associated Farmers," anti-labor front for California industrialists, has been overhauled by elements pledged to fight unions with "iron fist" policies.

"Moderates" in the organization—that is, those who favored "soft-pedaling" the drive against labor—have been boosted out and "direct actionists" have been put in their places. This housecleaning and its purposes are described in the current issue of "Business Week," a magazine for employers. Its Los Angeles correspondent tells the whole story of the dramatic "coup."

Among those ousted, says the magazine, was Secretary Harold E. Pomeroy, who had been trying to convert the "Associated Farmers" to the idea that better relations with the unions would be a good thing.

The new regime includes Colonel Walter E. Garrison, who had been one of the early presidents of the organization and a foremost advocate of ruthless tactics against unions; the present head, John Watson, who clashed with Pomeroy and Phil Banker, wealthy landowner and banker, who ran for U. S. Senator on the G. O. P. ticket with "Associated Farmers" backing.

They are going to wage their new war against unions under cover of the hysteria about "fifth columns" and "subversive activities," the account in "Business Week" reveals. "Principal feature is to be an anti-Red campaign which, according to an 'Associated Farmers' director, will bring hell popping in California before mid-summer," the magazine reports.

The drive against "Red" will mainly be camouflaged and the real "hell" will be directed against unions, the magazine's correspondent admits. He points out that a principal target will

be the A. F. of L. Teamster's Union which is trying to organize the entire Los Angeles area.

There will also be a campaign for adoption at a referendum of another anti-labor law, similar to one which was defeated two years ago. Governor Culbert L. Olson, progressive Democrat, will be under fire, too, for supposedly appointing "radicals" to state offices.

In this attack, the "Associated Farmers" will have the assistance of the newly-formed "Merchants and Manufacturers' Association of Southern California," which has been set up as a "coordinating agency" for all groups seeking to establish the open shop in and around Los Angeles.

Labor Ready for Attack
It is to replace such outfits as "Southern Californians" and "The Neutral Thousands" which were exposed and discredited in investigations by the La Follette Civil Liberties Committee and the National Labor Relations Board.

However, West Coast union chiefs are confident they will be able to resist the attack. In the past few years, they have been subject to one anti-labor offensive after another, but have emerged stronger than before.

—Labor.

TURN TO PAGE 7 FOR

CONVENTION AGENDA

AND MORE ENGLISH

ARTICLES